

Милча Мадих

**БИБЛИОГРАФИЈА ИСТОРИОГРАФСКИХ УЗДАЊА О ВАЉЕВСКОМ
КРАЈУ, ОБЈАВЉЕНИХ ТОКОМ 2007. ГОДИНЕ**

Снежана Радић: Аграрна реформа у ваљевском крају после 1945. године, Историјски архив Ваљево, 2006, Едиција Извори, књига 2, 222 стр.

Ова научно истраживачка публикација настала је на изворишту архивске грађе Међуопштинског историјског архива у Ваљеву уз приказ законских прописа о аграрној реформи донетих у првим годинама комунистичке власти. Аналитичком обрадом фондова органа управе, њеном систематизацијом и прегледним приказом у овој вредној књизи, кориснику се нуди целовита и потпуна информација о прописима, начину њихове примене и субјектима аграрне реформе у ваљевском крају после другог светског рата. У предговору књиге аутор излаже циљеве комунистичких власти, које су намеравале да остваре аграрном реформом, законске прописе и поступак власти приликом њиховог спровођења. Поред спискова бивших власника којима су одузети земљишни поседи, са детаљним подацима о месту и величини поседа, делу одузетог и делу остављеног на коришћење власнику, приложен је и списак одузетих цркве-

них и манастирских поседа, као и списак аграрних интересената односно лица која су добила део одузете имовине. Посебна вредност ове књиге су прилози, факсимили документа, који пластично илуструју драматику кроз коју пролазе власници генерацијама стицане имовине.

Живота Жића Живковић: Осладић – летопис незаборав, ауторско издање, 2007, 83

Књига коју аутор именује као летопис села Осладића из Ваљевске Подгорине, поред кратког увода и описа географских карактеристика подручја на којем се село простире и демографским и етнолошким одликама, значајним личностима које је изндрило село, даје преглед догађаја посебно ратних, кроз које су житељи места пролазили у 19 и нарочито у 20 веку. Попис страдалих у ратовима од Српско-турског рата 1876-1878. закључно са Другим светским ратом, са кратким биографским подацима и фотографијама, заузима централно место у летопису. Аутор се труди да установи време настанка села, етничко и географско порекло досељеног

становништва и утврди родослове фамилија које живе у селу. Подаци о општини, школи, задрузи, високо образованим људима који потичу из Осладића, нуде разуђенију и комплетнију представу о селу и његовом становништву у прошлости и данас. Податке за летопис аутор је прибављао из архивске грађе, објављених радова и понајвише теренским истраживањем.

Колубара – велики народни календар за преступну 2008, 18 књига, ИД Колубара, Ваљево 2008, уредници: Зоран Јоксимовић и Здравко Ранковић, стр. 256 + 135.

Књига Календара за 2008, поред стандардног садржаја нуди читаоцу низ занимљивих прилога из прошлости и савременог живота са додатком репринт издања „Наша нахија“ гласила Удружења Ваљеваца у Београду из 1926. Поред сталних прилога Календар за 2008, Листање календара – хроника 2007 (Љиљана Кецојевић), *Ars vivendi* (Душан Арсенић) и представљање најбољих привредних организација у Ваљевском крају у 2007, штампани су следећи чланци и прилози: Романописац Радован Бели Марковић „Из дубине душе треба се на време ожалити“ (Витомир Вулетић), Сто једанаест најзнатнијих (Зоран Јоксимовић, Здравко Ранковић), Дивчибарски хотел „Дивчибаре“ (Дејан Настих), Прва нова бања у Врујцима (Милисав Чутовић), Јелића виноградарство (Марко Јелић), Долазак првог воза у Ваљево (Александар Кале Спасојевић), Железничка свечаност у Ваљево 1908. Будућност Лајковца (Чедомир Гагић), Забрежје (Борислав Вујић), Гимназијалци на Приморју 1908. Пре сто година – старе вести, Милорад Гавриловић (Вла-

дислав Петковић), Дисов есеј о глумцу (Станиша Војиновић), Мита Ракић (Јеврем Живановић), Шер Метр (Слободан Новаковић), Племенито срце Драге Илић – Јонаш (Радован Поповић), Инжењер Светозар Ј. Машин (Нинослав Станојловић), Неимар Тодор Тодоровић (Здравко Ранковић), Председници ваљевског Окружног суда (Здравко Ранковић), Манастир и ктиторски гроб у Телијама код Лајковца (Радивоје Арсић, Владимир Пецикоза), Ваљевски прваци Првог српског устанка (др Милорад П. Радусиновић), Црквена звона (Здравко Ранковић), Дарови Ваљеваца Народном позоришту, Ослобођење Ваљево 1918. (Зоран Јоксимовић) Срез Колубарски 1929. Лица из Колубарског среза стрељана 1944-1945. (Снежана Радић), Петковића циглане (Дејан Поповић), Ставе средином 20. века (Слободан Раковић), Од Комејиног базена до СРЦ „Петница“ (Бранко Вићентијевић), Регионална привредна комора, Истраживачка станица Петница (Вигор Мајић), Милијан Живојиновић (Милорад Радојчић), Удружење Ваљеваца и Ваљевки, Новине и књиге ИД „Колубара“ 1996-2007.

Гласник Међуопштинског историјског архива Ваљево бр 41/2007, 228 стр.

Садржај: Чланци; Милорад Радојчић: Први ваљевски апотекар – Клаудије Прикелмајер (5 – 54), Милан Совиљ: Пијаце и панађури у Ваљево између 1918-1941. године (54 – 65), Дејан В. Поповић: Градско предузеће цигле и крепа „Љубостиња“ Ваљево (1947-1950), 1945-1950, (65 – 93), Милан Милошевић: Порекло и еволуција органа државне безбедности социјалистичке Југославије (1944-1966); (93 – 113), Прилози: Група аутора: Дом

омладине у Ваљево од 1967. до 1979. године (113 – 133); Грађа: Станиша Војиновић: Други прилог о Проти Матеји Ненадовићу (133 – 141), Група аутора: Анализа правила Ваљевског друштва за свадбарину и посмртнину и узрока његовог нестанка 1900-1901), (141 – 163), Из рада Архива: Снежана Радић: Ратна штета у ваљевском крају 1945-1946. – пријаве (195 – 209), Милча Мадић: Грађа друштвено – политичких организација као историјски извор за проучавање друштвених односа у раздобљу социјалистичке власти код нас (209 – 217), Критике и прикази: Мадић Милча: Драгослав Циле Марјановић: Љиг – фото-монографија (217 – 219), Мадић Милча: Библиографија историографских издања о ваљевском крају објављених током 2007. (219 – 223), In memo-gram: Милорад Миле Митрашиновић; Зоран Трипковић (Милорад Радојчић).

Тешњар кроз три века, Весна Ђирић и група аутора, Завод за заштиту споменика културе Ваљево, Ваљево, 2008, 320 стр.

Монографија о старој ваљевској чаршији из деветнаестог и прве половине двадесетог века, сачувана за данашње и будуће генерације. Ова књига је настала као резултат вишегодишњег рада и истраживања стручног тима Завода. Тешњар као просторно културно историјска целина, проглашен културним добром од изузетног значаја, у овој монографији представљен је слојевито и вишедимензионално, у прошлости и садашњости, као целина са својим историјским, етнолошким и урбанистичким особеностима. Посебна пажња посвећена је мерама заштите ове споменичке целине, које предузима Завод као

надлежна организација. Илустрована фотографијама, цртежима, скицама старих зграда и опскрбљена планом свих објеката према урађеној категоризацији, монографија даје целовиту и потпуну информацију о ретко сачуваној културно историјској и урбанистичкој целини из прошлости Ваљева и шире.

Село Богатић (ваљевски), Милорад Госпавић, издање аутора, Ваљево 2008, 253 стр.

Монографија о селу Богатићу из ваљевске Подгорине, утемељене на изворној архивској грађи, објављеним публикацијама и необјављеним рукописима који се односе на овај крај. Монографија је сачињена из три поглавља и тематске целине у којима аутор излаже обиље систематизованих података о природној средини, друштвеним и етнолошким карактеристикама села, значајним личностима и родословима породица. На крају књиге аутор даје преглед мање познатих речи употребљених у тексту, скраћенице, извор и литературу, Поред белешке о аутору а уз рецензију историчара Владимира Кривошејева, књига је технички солидно опремљена и илустрована фотографијама и цртежима значајних објеката и личности овога села.

Ваљевски магистрат 1824-1831 – документа, Недељко Радосављевић, Међуопштински историјски архив Ваљево, 2008, 264 стр.

Приређена изворна архивска грађа из фонда, Окружни суд Ваљево, из првих осам година његовог рада и постојања, уз поштовање основних методолошких правила, која пружа будућем кориснику изузетну олакшицу, док оригинале штити од физичких оштећења приликом коришћења. При-

ређивач је опрезно и стручно приступио овом деликатном послу, утисак је да је посао ваљано обављен, на корист будућих истраживача и заштите архивске грађе.

Ваљево које волим – истраживање о улицама града, Јованка Божић, Међуопштински историјски архив Ваљево, 2008, 316 стр.

Публикација настала као производ истраживања ученика Ваљевске гимназије под стручним вођством професорке Јованке Божић, са циљем да се Ваљево као урбано средиште, са својим улицама, знаменитостима и житељима, историјски и социолошки осветли и прикаже, пре свега његовим становницима и свим знатижљивцима који о граду желе да сазнају нешто више, посебно о називу улица, њиховом настанку и пореклу назива, демографским, економским, културним и другим особеностима сваке понаособ. Посебан значај овом занимљивом подухвату, даје чињеница да су истраживања на терену, проучавање архивске грађе као извора и објављене литературе, обавили ученици школе са најдужом просветарском традицијом у граду, под руководством њихове професорке, која је написала уводне текстове и утврдила теоријско-методолошки оквир ове занимљиве публикације.

Маркова Црква, приредио Здравко Ранковић, Библиотека „Село“ књига 4, ИП Колубара, Ваљево 2008, 104 стр.

Приређени текстове више аутора објављивани у разним публикацијама или посебно урађени за ову монографију, у којој је представљено једно од најстаријих села Ваљевске Колубаре са својим географским, демографским, економским и културним особеностима. Највише простора у

књизи посвећено је прилозима о свештенству, цркви, школи, задрузи општини и становништву. Књига је опремљена вешто одабраним фотографијама и географском картом овог подручја, пасионираног картографа Милана Васића, што читаоцу пружа разуђену представу о самом селу и његовим житељима. Књига о Марковој Цркви је настала у поводу 450 година најстаријег познатог записа помена села.

Завичај Војводе Мишића – Мионичка општина, Милорад Радојчић, Фондација Војвода Живојин Мишић, Београд, 2008, стр. 630.

Монографија о мионичком крају из којег је поникао прослављени српски војвода из балканских и Првог светског рата, настала је вишегодишњим теренским истраживањем, консултацијом архивске грађе и објављене литературе, пасионираног истраживача прошлости ваљевског краја и шире околине. У уводном делу књиге, на педесетак страница поред корисног предговора о значају завичаја за каснији развој личности професора Слободана Ж. Марковића, аутор је уз родослов породице Мишић, презентовао читаоцу податке из богате биографије војводе, његов славан животни пут на који се отиснуо из сиромашне сељачке породице села Струганика крај Мионице.

Преко 550 страница осталог текста у књизи посвећено је представљању Мионичке општине са њеним географским, демографским, економским, културним и другим особеностима. Свако насељено место, варошица Мионица и 35 села општине, добило је у овој књизи своје место кроз опис његових особености, од настанка, његовог развоја до поре-

кла становништва, познатих личности, учесника у ослободилачким ратовима, задругама, школама и другим значајним подацима, који пружају разубјену представу о читавом подручју али и локалним заједницама у којима се остваривао живот у прошлости и у садашњем времену.

Гимназија у Убу 1969-1977, Миливоје Радојичић, Никола Лукић, Гимназија „Бранислав Петронијевић“ Уб, 2008, стр 188.

Аутори монографије о Гимназији у варошици Уб, хронолошко-тематски су изложили делатност школе од оснивања до 1977. када је уведено усмерено образовање. Књига је заснована на документарној грађи која је настала радом школе и сачуваног фотографског материјала снимљеног различитим поводом, најчешће на матурским прославама. Аутори су у изради монографије користили као извор и сећања из сопственог рада у овој школи. Спискови ученика, наставног и осталог школског особља презентовани су уз неопходне податке, посебно за оне који су оставили виднијег трага у раду школе или су по њеном завршетку постигли завидне резултате у својој струци.

80 година бокса у Ваљеву – Ваљевски бокс 1927-2007, приредио Слободан Раковић, Боксерски клуб Металац, Ваљево 2007, стр. 210.

Монографија о једном од најстаријих спортских колектива у Ваљеву, који је граду и ваљевском крају донео значајна признања и трофеје. Везујући за овај некада у Ваљеву популарни спорт, генерације младих поклоника изнедриле су врхунске спортисте, који су освајали трофеје и на међународним такмичењима. Поред предговора са летописом о настанку и

развоју овог клуба, приређивач је презентирао хронолошки и такмичарске резултате клуба од оснивања. Посебну вредност монографији дају спискови чланова и такмичара клуба и богата збирка фотографија са обиљем података о клубу и његовим члановима.

Записи о Убу и Убљанима, Александар М. Станојевић, ауторско издање, Београд 2007. стр. 154.

Сведочанство о времену и људима варошице Уб, засновано на сећањима аутора и његових пријатеља о догађајима и људима који су оставили трага у животу варошице. Књига је компонована из више занимљивих прича из живота варошице, о познатим житељима, згодама и незгодама, илустрована пригодним фотографијама и цртежима старих зграда и улица академског сликара Мила Петровића.

Музичка школа „Петар Стојановић“ – Уб 1977-2007. Драгана Неделковић, Владимир Ђенадер, Школа за основно музичко образовање „Петар Стојановић“ – Уб, Уб 2007, стр. 152.

Приређивачи монографије о школи у уводном делу књиге на 20-ак страница, најпре презентују биографске податке о Петру Стојановићу, музичару по коме је школа добила име. Из пера Милутина Јовановића Токе кратко представљање Уба, мале варошице у срцу Тамнаве и поглављем Просветна, културна, и музичка традиција Уба Драгане Неделковић, следе поглавља: Оснивање и рад школе, истог аутора и на крају сећања наставника о настанку и раду школе од њеног оснивања.

Регионална привредна комора Ваљево – са летописом привређивање у Колубари, Мачви и Подрињу у 19, 20. и 21. веку, приредио Здравко Ранко-

вић, ИП Колубара и Регионална привредна комора Ваљево, Ваљево 2008, 167. стр.

Монографија о Регионалној привредној комори Ваљево, објављена је поводом 45. година од оснивања. Књига је заснована на изворној грађи од зачетака коморског привредног организовања у ваљевском крају, преко занатских и трговинских удружења до Регионалне привредне коморе. Књига се састоји од две тематске целине. У првој, приређивач је приказао кратак историјат овог облика привредног организовања од средине 19. века у етапама до 1962. године, оснивање и развој јединствених привредних комора, најбољи појединци и организације, председници, секретари, функционери у Републичкој комори и органи коморе. У другој тематској целини, под насловом „Сведочанства“, изложене су главне активности Коморе у привредном развоју региона северозападне Србије, од оснивања до данашњих дана.

Век ваљевске железнице 1908-2008, приредио Здравко Ранковић, ИП Колубара, Ваљево 2008, 159 стр.

Књига посвећена јубилеју прве железничке пруге уског колосека Забрежје – Ваљево, која је пуштена у са-

обраћај 14 септембра 1908. У кратком предговору приређивача дати су основни подаци о самом догађају пуштања пруге у саобраћај, учесницима свечаности и карактеристикама саобраћајнице, возном парку и др. У предговору књиге наведени су и други значајни догађаји у друштвеном животу Ваљева у тој години. У наредном поглављу под насловом „Историјски важан догађај“ графички је приказана траса пруге са успешним станицама и текстови новинских вести о том догађају. У посебном поглављу изложен је летопис предисторије на изградњи пруге у раздобљу 1871-1907, од идеје до реализације овог значајног пројекта. У наредним текстовима приређивач књиге је изложио податке о плановима и изградњи траса које су повезивале ову пругу са Београдом и другим правцима; Младеновац – Лајковац, Лајковац – Чачак и Ваљево – Лозница, која ни до данашњ дана није завршена. Даље следе текстови о укидању пруге уског колосека и изградњи пруге Београд – Бар и њеном пуштању у саобраћај, као и низ других занимљивости везаних за ваљевску железницу у протеклих сто година и данас.